

Till Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över utkastet till lagrådsremiss Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl

Ert diarienummer Ju 2023/00511

Migrationsdomstolen vid Förvaltningsrätten i Göteborg har, med anledning av remissen, synpunkter på specifika författningsändringar och även vissa övergripande frågor som aktualiseras i remissen. Dessa redovisas nedan.

Allmänna synpunkter

Förvaltningsrätten noterar att återigen har arbetet med ett lagförslag på migrationsområdet inte följt den normala gången för lagstiftningsprocessen, att tiden för remissyttrande återigen varit kort och att möjligheterna för remissinstanserna att granska förslaget på sedvanligt vis därigenom har begränsats. I och med denna skyndsamhet finns en risk för att relevanta omständigheter förbises och att överväganden som normalt sett bör göras inte görs.

Förvaltningsrätten konstaterar vidare att utlänningslagstiftningen redan innan det förslag som nu är aktuellt var relativt komplex samt att lagstiftningen under en period vid många tillfällen ändrats. Det aktuella förslaget utgör ytterligare ett exempel på detta. De ständiga förändringarna i lagstiftningen innebär korta tider för beredning av lagstiftningen och utarbetande av

förarbeten och att man därmed i hög grad lämnar till domstolarna att utveckla gällande rätt. Detta samtidigt som de frekventa ändringarna i lagstiftningen innebär att praxis inte hinner utvecklas innan ny lagstiftning är aktuell.

Tillämpningssvårigheter rörande specifika bestämmelser

5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL

Enligt den föreslagna ändringen ska möjligheten att vägra uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b om någon av makarna eller samborna är under 18 år höjas till 21 år. Förvaltningsrätten anser i denna del att det saknas en analys av hur denna ändring förhåller sig till internationell praxis och andra internationella åtaganden vid sidan av familjeåterföreningsdirektivet. Det kan därför inte uteslutas att ändringen kommer medfölja praktiska tillämpningsproblem, bland annat med anledning av att gränsen för att både ingå i äktenskap och få ett utländskt äktenskap erkänt i Sverige likväl är 18 år.

5 kap. 3 d § 2 stycket

Som har konstaterats i utredningen var syftet med särregleringen för kvotflyktingar att ge dessa samma praktiska möjligheter att nyttja tidsfristen som en flykting eller alternativt skyddsbehövande som redan befinner sig i Sverige. Denna problematik kvarstår. Att särregleringen nu tas bort bör dessutom innebära en ökad mängd mål hos domstolen där en bedömning behöver göras om undantaget i 5 kap. 3 f § UtL och MIG 2021:5 blir tillämpligt. Eftersom det finns få vägledande avgöranden i frågan kan detta i sin tur få till följd att lika fall bedöms olika i underrätterna, till men för rättssäkerheten.

5 kap. 6 §

I förslaget ändras kravet för uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 6 § UtL för barn från särskilt ömmande omständigheter till dess tidigare lydelse. Domstolen anser i denna del att viss vägledning visserligen bör kunna hämtas från äldre förarbeten och praxis. Eftersom senare tids praxis, angående bl.a. anpassning till Sverige (MIG 2020:24) och hälsotillstånd

(MIG 2021:18), har rört frågan om särskilt ömmande omständigheter krävs det dock ytterligare analys av vilken aktualitet rättsfall som har rört begreppet särskilt ömmande omständigheter har framöver. Det står inte heller klart av förslaget vilka fall som har fallit inom rekvisitet särskilt ömmande omständigheter som man avser att exkludera genom förändringen.

Kostnader och konsekvenser för domstolarna

Syftet med förslaget anges vara att ytterligare minska antalet asylsökande och anhöriginvandringen i Sverige. I förslaget konstateras att ”I vilken utsträckning som enskilda förslag kan påverka hur många människor som söker och beviljas uppehållstillstånd i Sverige kan inte fastställas.” Detta stämmer väl med den presentation av forskningsläget som gjordes i betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik, SOU 2020:54. Samtidigt konstateras i det aktuella förslaget att ”Förslagen förväntas dock göra Sverige mindre attraktivt som mottagandeland vilket i sin tur förväntas bidra till ett minskat antal asylsökande.” Någon djupare analys av varför denna slutsats dras och vad som kan orsaka nedgångar i antalet asylsökande görs inte. Det kan mot denna bakgrund inte med någon säkerhet konstateras att förslaget i sig kommer att leda till en nedgång i antalet asylsökande och därmed inte heller sänkta kostnader.

Som konstateras i förslaget kan de föreslagna ändringarna bland annat antas medföra att den som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande i större utsträckning än i dag överklagar beslutet om statusförklaring. En restriktivare lagstiftning i övrigt bör även leda till fler avslag på ansökningar om uppehållstillstånd vilket medför fler överklaganden. Förvaltningsrätten konstaterar därför att förslaget, i motsats till vad som konstateras i detta, skulle kunna leda till ökade kostnader för domstolarna.

Mot bakgrund av de remissyttranden som tidigare har lämnats över betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) och dess kompletterande promemoria har domstolen i övrigt inte något att invända mot förslagen utifrån de utgångspunkter domstolen har att beakta.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Peter Islander (ordförande).
Föredragande har varit förvaltningsrättsfiskalen Karl Lindén. Deltagit har
även tf. rådmannen Anders Bengtsson.

Peter Islander

/Karl Lindén